

Markkinaratkaisut / Sonkeri Hanni

31.8.2021

Julkinen

Tasehallintahankkeen referenssiryhmän kokous 31.8.2021

Aika Tiistai 31.8.2021 klo 9-12

Paikka Teams-palaveri / Helsinki, Fingrid Oyj

Läsnä	Matti Hällfors	Sallila Energia Oy
	Mika Lehtimäki	Boliden Kokkola Oy
	Mika Luoto	EPV Energia Oy
	Jari Aurojärvi	Power-Deriva Oy
	Jari Hokkanen	Gasum Consulting Oy
	Vesa Kankaanpää	Vattenfall Oy
	Saku Ruottinen	Caruna Oy
	Jonni Laine	eSett Oy
	Teija Pelkonen	UPM Energy Oy
	Harri Sirpoma	Helen Oy
	Pasi Kuokkanen	Suomen sähkökäyttäjät ry
	Taina Wilhelms	Energiateollisuus ry
	Olli Taipale	Energiavirasto
	Heini Ruohosenmaa	Fortum Oyj
	Jari Nykänen	Paikallisvoima ry
	Matti Sohlman	Pohjolan Voima Oyj
	Vassi Kujala	Nord Pool AS
	Maria Joki-Pesola (pj.)	Fingrid Oyj
	Hanni Sonkeri (siht.)	Fingrid Oyj
	Janne Heikka	Fingrid Oyj
	Jani Piipponen	Fingrid Oyj
	Karri Mäkelä	Fingrid Oyj
	Meri Viikari	Fingrid Oyj
	Anders Lundberg	Fingrid Oyj
	Elina Kauppinen	Fingrid Oyj
	Mikko Hyvölä	Fingrid Oyj
	Petteri Pakalén	Fingrid Oyj

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.03.

Hyväksyttiin asialista.

2 Tasehallintahankkeen tiekartta

Maria Joki-Pesola kävi läpi pohjoismaisen tasehallintahankkeen tiekartan tilannetta.

Yksitasemallin osalta ollaan aikataulussa. Regulaatioprosessi on vielä kesken useammassa Pohjoismaassa. Ehtomuutokset ovat vielä viranomaisilla vahvistettavana Suomessa ja Tanskassa.

Pohjoismaisen mFRR energiamarkkina (mFRR EAM) -projektin tekniselle toteutukselle sovitut vaiheet ovat myöhässä, mutta tämä ei vielä suoraan indikoi automaattisen mFRR EAM:n käyttöönoton viivästymistä. Pohjoismaisen projektin aikatauluriskit liittyvät pitkälti kantaverkkoyhtiöiden IT-toteutuksiin ja tärkeitä toteutusvaiheita on vielä tulossa. Muutokset ovat merkittäviä ja kaiken pitää toimia luotettavasti käyttöönottohetkellä, ja tämän takia ei haluta ottaa riskejä muun muassa huonolaatuisen datan suhteen. Esiitetty aikataulu on tämänhetkinen arvio, mutta samaan aikaan riskit aikataulun pitävyydestä ovat suuria. Projektin aikataulua tullaan arvioimaan uudelleen myöhemmin.

Varttitaseen osalta implementointi on aikataulussaan, mutta on huomioitava, että projekti on vahvasti sidonnainen pohjoismaiseen mFRR energiamarkkina-projektin kanssa. Varttitaseprojektissa on kesän aikana työstetty vaihtoehdoisen käyttöönoton mallia siltä varalta, että yhteispohjoismainen varttitaseen käyttöönotto myöhästyisi. Vaihtoehtoinen käyttöönotto on toimenpide, jolla varmistettaisiin varttitaseen käyttöönotto kansallisesti viranomaisen asettamassa määräajassa.

Yhteispohjoismaisen aFRR kapasiteettimarkkinan käyttöönotto myöhästyy Flow-based-projektin rinnakkaisajojen viivästymisen johdosta. Tämä ei kuitenkaan vaikuta kansallisen aFRR kapasiteettimarkkinan siirtymiseen uudelle markkina-alustalle vuoden 2022 alussa. Fingridin ja Viron kantaverkkoyhtiön Eleringin välisellä aFRR-kaupankäyntipilotilla ei ole vaikutuksia pohjoismaisen aFRR kapasiteettimarkkinan käyttöönottoon.

MARI:n ja PICASSO:n derogaatiohakemusten työstö on käynnissä. Myös useammassa muussa Euroopan maassa valmistellaan derogaatiohakemuksia MARI- ja PICASSO-liityntöjen osalta.

Esiitetty tasehallintahankkeen tiekartta on yhteispohjoismaisesti käytössä. Kehitystoiveena esitettiin tiekarttaan lisättäväksi myös MARI:n ja PICASSO:n eurooppalaiset käyttöönottoaikataulut Ehdotusta tullaan pohtimaan pohjoismaisittain. .

3 Yksitasemallin tilanne

Jani Piipponen kertoi yksitasemallin loppuaikataulusta ja tasepalvelumaksujen hinnoittelusta.

Aikataulu etenee hyvin ja eSett:n järjestelmä on valmiina käyttöönottoa varten. Päivitetyt tasevastaavien ja reservitoimittajien ehdot Energiavirastolla vahvistettavana ja niitä odotetaan syyskuun alkupuolella. Energiaviraston puolelta ehdot ovat työnalla, mutta kesäloma-aika on hidastanut heidän työaikatauluaan. Järjestelmäteknisesti yksitasemallin käyttöönotto ei vaadi kovin suuria muutoksia markkinaosapuolilta.

Tasepalvelumaksujen osalta yksitasemallisissa Suomen, Ruotsin ja Norjan osalta tasepoikkeaman volyyminmaksu on harmonisoitu. Tanskassa odotetaan vielä päätöstä maksun suuruudesta. Yksitasemallin myötä tuotannon ja kulutuksen volyyminmaksu tulee olemaan yksi maksu, joka kohdistuu niin tuotannolle kuin kulutukselle. Maksukomponentteja tullaan tarkastelemaan uudelleen ennen varttitaseen käyttöönottoa.

4 mFRR EAM: Asiakaskyselyn tulokset

Karri Mäkelä kävi läpi Fingridin reservitoimijoille kohdentaman valmiuskyselyn tuloksia.

Markkinaratkaisut / Sonkeri Hanni

31.8.2021

Julkinen

Kyselyn tarkoituksena oli saada käsitys siitä, miten reservitoimijat ovat valmistautuneet tai valmistautumassa mFRR energiamarkkinan käyttöönoton tuomiin muutoksiin.

Pohjoismaisessa mFRR energiamarkkinan käyttöönotossa otetaan käyttöön samanlaisia tuotteita, joita tullaan käyttämään myös eurooppalaisella MARI-alustalla. Tuotteet mahdollistavat myös ehdollisten tarjousten jättämisen, mikä voi luoda mahdollisuuksia myös niiden toimijoiden osallistumiselle, jotka eivät pysty säätämään niin joustavasti 15 minuutin markkinalla.

Suuri osa kyselyyn vastanneista kertoivat, että valmius 15 minuutin säätötarjousten toimittamiseen olisi mahdollista vasta mFRR energiamarkkinan automaattisen käyttöönottopäivämäärän jälkeen, mikä tarkoittaisi, että näiden toimijoiden tuntitarjoukset pilkottaisiin Fingridin järjestelmässä varttitarjouksiksi ja lähetettäisiin tämän jälkeen yhteispohjoismaiseen kaupankäyntijärjestelmään. Fingridin toive on, että suurempi osa toimijoista pystyisi jättämään 15 minuutin säätötarjouksia jo mFRR energiamarkkinan automaattisen käyttöönoton käynnistyessä.

Fingrid tulee käymään jatkokeskusteluja toimijoiden kanssa syksyn aikana. Ohjeistusta tullaan päivittämään ja tietoa tullaan jakamaan erilaisissa tilaisuuksissa. Lisäksi suunnitteilla on uusi kysely ja tilanpäivitys ensi vuoden puolella.

Myös muissa Pohjoismaissa on teetetty kyselyt, joilla on kartoitettu toimijoiden valmiutta mFRR energiamarkkinan tuomiin muutoksiin. Kyselyt eivät ole olleet täysin identtisiä, mutta vastaukset antavat kokonaiskuvan toimijoiden valmiuksista. Eri maissa tilanne on hieman eri. Norjassa ja Suomessa toimijat ovat jossain määrin tietoisia ja jo viemässä muutoksia eteenpäin. Ruotsissa elektroniseen aktivointiin liittyy vielä paljon kysymyksiä. Ruotsissa kaksi kuudesta vastanneesta on lähtenyt suunnittelemaan muutosten toteutusta. Kaikista Pohjoismaista Tanskan toimijakentässä on eniten epä tietoisuutta tarvittavista muutoksista.

Kaikkien Pohjoismaiden kyselyiden tuloksista on havaittavissa viestinnän tärkeys. mFRR energiamarkkinan käyttöönoton aikataulua ja sen viestintää tulee selkeyttää. Aikataulujen epävarmuus heijastuu markkinatoimijoiden valmistautumiseen.

5 Varttitaseen ajankohtaiset ja vaihtoehtoinen käyttöönotto

Meri Viikari esitteli varttitaseen ajankohtaisia asioita sekä varttitaseen vaihtoehtoista käyttöönottoa.

Asetus sähköntoimitusten selvityksestä ja mittauksesta annettiin valtioneuvoston käsittelyssä 12.8.2021. Asetuksessa säädetään muun muassa energiamittauksen varttisiirtymisen suunnitelman tekemisestä. Fingrid tulee lähettämään lisäinfoa siirtymissuunnitelmasta lähiaikoina verkonhaltijoille, joita suunnitelman teko koskettaa. Myös palvelu, johon siirtymissuunnitelmat tullaan tekemään, pyritään avaamaan mahdollisimman pian. Palvelu ja sen siirtymissuunnitelmatyökalu ovat jo valmiina, mutta ne sekä ohjeistus tullaan vielä päivittämään täysin annettujen asetusten mukaiseksi. Työkalun demoversiota esiteltiin 12.4.2021 järjestetyssä varttitaseen webinaarissa ”Energiamittaus 15 min” Linkki webinaariaineistoon löytyy Fingridin varttitasesivulta: [linkki](#).

Kokouksen osallistujien joukosta todettiin, että esiteltyä varttitaseen vaihtoehtoista käyttöönottoa suunniteltaessa on tärkeää huomioida se, että tällainen kansallinen välivaihe ei ole markkinatoimijoiden kannalta toivottu. Jos vaihtoehtoiseen käyttöönottoon kuitenkin joudutaan menemään, niin väliaikaisen mallin tulisi olla mahdollisimman yksinkertainen ja vaiheen tulisi kestää mahdollisimman vähän aikaa. Fingridin esittämä markkinatoimijoiden palautteen perusteella päivitetty vaihtoehtoisen käyttöönoton malli nähtiin positiivisena, vaikka toki toivottavaa on, että vaihtoehtoista käyttöönottoa ei jouduta ottamaan käyttöön. Niin Fingridin kuin markkinatoimijoiden tahtotila on siirtyä varttitaseeseen yhteispohjoismaisesti ja sovituissa aikatauluissa.

Esitelty varttitaseen vaihtoehtoinen käyttöönoton malli viedään keskusteluun Energiaviraston kanssa.

6 MARI:n ja PICASSO:n derogaatioprosessi

Anders Lundberg esitteli eurooppalaisten markkinapaikkojen MARI:n ja PICASSO:n tilannetta sekä siihen liittyvää derogaatioprosessia eli poikkeusluvan hakemista eurooppalaisessa lainsäädännössä määrättyyn liittymisaikatauluun.

Derogaatihakemuksessa ei ehdoteta sitoutumista tiettyyn käyttöönottopäivämäärään, vaan pohjoismaiset kantaverkkoyhtiöt tulevat esittämän viranomaisille joustavaa aikataulua markkinoille liittymiseen. Fingrid järjestää julkisen kuulemisen lokakuussa.

ENTSO-E:n sivuilta löytyy kaikkien eurooppalaisten kantaverkkoyhtiöiden aikataulu liittymisille. Aikataulua päivitetään noin puolen vuoden välein. Sivulta löytyy myös tietoa muun muassa siitä mitkä kantaverkkoyhtiöt ovat hakemassa derogaatioita liittynnoille. Lisätietoa MARI:sta ja sen tämänhetkisistä aikatauluista löytyy tämän [linkin](#) kautta ja PICASSO:sta tämän [linkin](#) kautta.

Esityksen lopuksi referenssiryhmässä esitettiin kysymys miksi HVDC-yhteyksiä ei voida hyödyntää täysimääräisesti PICASSO:on liityttäessä, vaan siirtokapasiteettia suunnitellaan lisättävän asteittain. Tähän syynä ovat tekniset ja muun muassa yhteyksien ohjauksiin liittyvät haasteet. Sovittiin, että HVDC-yhteyksien siirtokapasiteetteja MARI- ja PICASSO-liitynnöissä tullaan käsittelemään tarkemmin myöhemmissä tasehallintahankkeen referenssiryhmän kokouksissa.

7 Muut ajankohtaiset asiat

Ajankohtaisia aiheita, joita tullaan käsittelemään seuraavissa kokouksissa:

- Tasehallintahankkeen vaikutukset tiedonvaihdon kehitykseen
- Pohjoismaisen mFRR energiamarkkinan aikataulu
- Yksitasemallin käyttöönotto 1.11.
- HVDC-yhteyksien siirtokapasiteetit MARI ja PICASSO-liitynnöissä

Toiveita käsiteltävistä aiheista voi esittää sähköpostitse Hanni Sonkerille (hanni.sonkeri@fingrid.fi) tai Maria Joki-Pesolalle (maria.joki-pesola@fingrid.fi).

Markkinaratkaisut / Sonkeri Hanni

31.8.2021

Julkinen

7.1 Ehdotus tasesähkön yhteiseurooppalaisen hintakaton kohtuullistamisesta

Petteri Pakalén piti tilanpäivityksen tasesähkön yhteiseurooppalaisesta hintakatosta ja sen kohtuullistamisesta.

Tammikuussa 2020 ACER julkaisi päätöksen tasesähkön hinnoittelumenetelmistä, joiden mukaan reservimarkkinoiden säätötarjousten tekniseksi hintakatoksi tulee asettaa +/- 99,999€/MWh. Keväällä 2021 ENTSO-E valmisteli muutosehdotuksen ACERin päätöksen mukaisen hintakaton kohtuullistamisesta. Fingrid on ollut mukana muutosehdotuksen valmistelutyössä.

ENTSO-E ehdottaa tekniseksi hintakatoksi +/- 15 000 €/MWh, jota on perusteltu muun muassa sillä, että luvun ei pitäisi poiketa suuresti Value of Lost Load (VoLL) -arvosta. VoLL-arvo vaihtelee eri Euroopan maissa noin 10 000 €/MWh ja 25 000 €/MWh välillä. Hintakattoa uudelleen arvioidaan siinä vaiheessa, kun eurooppalaiset reservimarkkinapaikat MARI ja PICASSO ovat käytössä ja suurin osa eurooppalaisista kantaverkkoyhtiöistä on liittynyt markkinapaikoille.

Lisäksi ENTSO-E ehdottaa, että eurooppalaiset kantaverkkoyhtiöt tekevät analyysin ehdotetun hintakaton vaikutuksista markkinapaikkojen toimintaan ja sisällyttävät sen osaksi tasehallintamarkkinoiden yhdistämistä koskevaa eurooppalaista raporttia (EB GL art. 59). Analyysi perustuisi KPI-mittareihin, joiden avulla markkinarakennetta sekä asetetun hintakaton mahdollisia vaikutuksia markkinoiden toimintaan olisi mahdollista arvioida.

ACER:lta odotetaan päätöstä ehdotukseen kuuden kuukauden kuluessa eli viimeistään helmikuun lopulla.

Suomalaiset toimijat osallistuivat kiitettävästi suurella osallistumisprosentilla ENTSO-E:n järjestämään kuulemiseen muutosehdotukseen liittyen.

7.2 aFRR CM: Markkina-alustan testaus yhdessä reservitoimittajien kanssa

Maria Joki-Pesola kertoi lyhyesti aFRR CM markkina-alustan testauksesta.

Pohjoismaisella tasolla testauksia on järjestetty kesällä. Näissä testauksissa suomalaisista toimijoista yksi toimija on ollut mukana. Jotta kansallinen aFRR kapasiteettimarkkina saadaan otettua onnistuneesti käyttöön, on tärkeää lisätä testausta suomalaisten markkinatoimijoiden kanssa. Fingrid on ollut yhteydessä reservitoimittajiin ja kansallista testausta tullaan järjestämään toimijoiden kanssa syksyllä. *Huom, kokouksessa kerrottiin, että testaus järjestyy viikoilla 40 ja 41, mutta testausajankohta on siirtynyt muutamalla viikolla. Fingrid tiedottaa reservitoimijoita suoraan testauksista.*

Liitteet Esitysmateriaalit